

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ

Αθήνα, 7 Απριλίου 2003

Ο Προεδρεύων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πρωθυπουργός της Ελλάδος Κώστας Σημίτης, απευθυνόμενος στο 4^ο Συνέδριο των Εθνικών Συνηγώνων του Πολίτη των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είπε τα εξής:

(ακριβές απομαγνητοφωνημένο κείμενο)

«Κυρίες και κύριοι,

Αποτελεί ιδιαίτερη χαρά για μένα να βρίσκομαι μαζί σας σ' αυτό στο 4^ο Συνέδριο των Εθνικών Συνηγώνων του Πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Συνάντηση αυτή συμπίπτει με μια ιστορική στιγμή για την Ευρώπη. Όπως γνωρίζετε, στις 16 Απριλίου, σε λίγες μέρες, υπογράφεται στην Αθήνα η Συνθήκη Προσχώρησης των δέκα νέων μελών στην Ένωση.

Αυτή η μέρα, η 16^η Απριλίου, είναι μία ιστορική ημέρα, γιατί με την υπογραφή της Συνθήκης Προσχώρησης ξεπερνάμε την κληρονομιά του Β' Παγκόσμιου Πολέμου, το διαχωρισμό της Ευρώπης σε Δυτική και Ανατολική. Γιατί στις 16 Απριλίου εντάσσουμε σχεδόν όλα τα ευρωπαϊκά κράτη στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αυτό σημαίνει, όμως, ότι θα έχουμε μία νέα Ένωση. Αυτή η τομή είναι πιο σημαντική απ' όλες τις προηγούμενες εντάξεις, ενώσεις. Γιατί με 25 μέλη καταλαβαίνουμε όλοι ότι δεν θα είναι πια δυνατό η Ένωση να λειτουργεί, είτε τυπικά είτε ουσιαστικά, με τον ίδιο τρόπο που λειτουργούσε πριν.

Βρισκόμαστε μπροστά σε μία νέα πραγματικότητα. Η νέα αυτή πραγματικότητα επιβάλλει πολλά. Επιβάλλει να συνεχίσουμε την εμβάθυνση της Ένωσης. Να μην αρκεστούμε σε μία διαχείριση των κανόνων που υπάρχουν, αλλά να προσπαθήσουμε να δώσουμε - πέρα από τη νέα μορφή- και μία νέα ουσία, ένα νέο περιεχόμενο στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Καλούνται τα δέκα νέα μέλη να δώσουν μία νέα ώθηση σε πολλές πολιτικές που ακολουθεί η Ένωση. Για παράδειγμα, την πολιτική απασχόλησης, την κοινωνική πολιτική, την οικονομική πολιτική.

Την πολιτική, όμως, που έχει συγκεκριμένες αξίες και προωθεί τις αξίες του ευρωπαϊκού πολιτισμού.

Τα νέα μέλη μαζί με τα υπάρχοντα βέβαια, καλούνται:

- Να εμπλουτίσουν τη δημοκρατία, γιατί υπάρχει και πρόβλημα δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Να εξασφαλίσουν την ελευθερία, γιατί η τεχνολογική αλλαγή και οι υπερεθνικές διασυνδέσεις δημιουργούν προβλήματα στην ελευθερία.
- Να εξασφαλίσουν το κράτος δικαίου, γιατί η πολυπλοκότητα των νομικών κανόνων μειώνει τις δυνατότητες του πολίτη να ξέρει το δίκαιο.
- Να προωθήσουν το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο, γιατί το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο δεν μπορεί να εφαρμοστεί πια στη σημερινή Ευρώπη και χρειάζεται προσαρμογή. Και βεβαίως,
- Να προστατεύσουν τα θεμελιώδη δικαιώματα, γιατί και τα θεμελιώδη δικαιώματα πρέπει να είναι πιο λεπτομερειακά και να αφορούν και άλλα θέματα, από εκείνα τα οποία αφορούσαν μέχρι σήμερα.

Να το πω συνοπτικά, καλούνται τα 10 νέα μέλη με τη διεύρυνση να δημιουργήσουν ένα χώρο, όπου όλοι εσείς, οι Συνήγοροι του Πολίτη, να έχετε πολύ μεγαλύτερο ρόλο να διαδραματίσετε, γιατί ο χώρος αυτός είναι ένας χώρος καινούργιος, όπου ο πολίτης πρέπει να βρει τη σχέση του με τη διοίκηση.

Εμείς πιστεύουμε ότι οι Ευρωπαίοι πολίτες πρέπει να βρίσκονται στο επίκεντρο της ενοποίησης. Υπάρχει, λοιπόν, ανάγκη να αναζητήσουμε και να προωθήσουμε νέους θεσμούς, οι οποίοι θα συμβάλλουν στην ανάδειξη των πολιτών ως ολοένα και πιο ενεργών υποκειμένων της κοινωνικής και πολιτικής διαδικασίας.

Γι' αυτό από την αρχή χαιρέτισαμε την καθιέρωση, στη Συνθήκη του Μάαστριχτ, του Ευρωπαϊού Διαμεσολαβητή. Η λειτουργία του βοήθησε να αποκτήσει ο πολίτης φωνή απέναντι στα κοινοτικά όργανα για τα προβλήματα που τον απασχολούν καθημερινά. Και πιστεύω ότι οι Ευρωπαίοι πολίτες αγκάλιασαν το θεσμό, τον περιέβαλαν με την εμπιστοσύνη τους και δεν άργησε ο θεσμός αυτός να εμπεδωθεί στη συνείδησή τους.

Και γι' αυτό εμείς ζητήσαμε να κατοχυρωθεί ο θεσμός και σε άλλα κείμενα. Η σημασία του αναγνωρίσθηκε και στο Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Το άρθρο 43 περιλαμβάνει το θεσμό ως αναπόσπαστο μέρος του συστήματος προστασίας των δικαιωμάτων. Η καθιέρωσή του αποβλέπει στην πραγμάτωση, με καλύτερους όρους, της χρηστής διοίκησης.

Αλλά και στη Συνέλευση, στη Συνέλευση που συζητά τώρα το μέλλον της Ευρώπης, έχει προταθεί να περιληφθεί ο θεσμός στο νέο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα. Εμείς, η ελληνική κυβέρνηση, το υποστηρίξαμε και το υποστήριξαν και όλα σχεδόν τα κράτη-μέλη. Και πιστεύω ότι έχει συμβολική, αλλά και ουσιαστική αξία, η κατοχύρωσή του στη Συνέλευση.

Με την αφορμή αυτή, επειδή αναφέρθηκα στις 16 Απριλίου, θέλω να σας ενημερώσω ότι **και στις 16 Απριλίου θα έχουμε στη Σύνοδο Κορυφής μία πρώτη συζήτηση για ορισμένα κεντρικά θέματα του νέου Συντάγματος της Ευρώπης.** Γιατί εκείνο που διαπιστώθηκε στη Συνέλευση, είναι η ανάγκη να υπάρχει συμφωνία ή εν πάση περιπτώσει να υπάρχει μία πλειοψηφία για θέματα, όπως αυτά που ανέφερα, η ανάγκη ορισμένων πολιτικών, νέων πολιτικών, η ανάγκη για την καλύτερη προστασία της ελευθερίας των πολιτών απ' τις εξελίξεις.

Θέματα, όμως, τα οποία αφορούν τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Τι θα είναι εφ' εξής η Προεδρία του Συμβουλίου; Πώς θα συγκροτείται η Επιτροπή; Ποια η σχέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με την Επιτροπή και το Συμβούλιο; Αυτά τα θέματα δεν έχουν απαντηθεί ακόμη και υπάρχουν πολλές διαφωνίες.

Ξέρετε και εσείς ότι ορισμένες χώρες, η Γαλλία και η Γερμανία για παράδειγμα, έχουν παρουσιάσει τις προτάσεις τους και πριν λίγο καιρό οι μικρές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρουσίασαν τις δικές τους προτάσεις. Αυτά είναι τα σημεία εκείνα όπου υπάρχει ακόμα μεγάλη διάσταση απόψεων. Και αυτά τα σημεία θα συζητήσουμε στις 16 Απριλίου.

Και ο στόχος μας είναι ο εξής: Επειδή από το Συμβούλιο Κορυφής της Κοπεγχάγης έχουμε λάβει την εντολή να ολοκληρώσουμε τη συζήτηση για το μέλλον της Ευρώπης, το Σύνταγμα της Ευρώπης, μέχρι το τέλος Ιουνίου, θέλουμε να κλείσει η συζήτηση στη Συνέλευση αρχές Ιουνίου, ώστε να μπορέσουμε στο τέλος Ιουνίου να συζητήσουμε στο Συμβούλιο Κορυφής το νέο Σύνταγμα και μετά, όπως προβλέπουν οι Συνθήκες, να συνέλθει μία

Διακυβερνητική Διάσκεψη, η οποία θα εξετάσει αυτό το νέο Σύνταγμα.

Και η ρύθμιση για τον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή στο Σύνταγμα της Ευρώπης, είναι μία ρύθμιση που δεν θα αργήσει πολύ να γίνει πραγματικότητα. Πιστεύω πως, στο δεύτερο εξάμηνο αυτού του χρόνου, θα αρχίσει να συζητείται ανάμεσα στις κυβερνήσεις.

Έρχομαι πάλι στο κεντρικό θέμα, τη σημερινή συνάντησή σας. Θέλω και εγώ να τονίσω ότι κάθε σύγχρονη κοινωνία χρειάζεται, εκτός από τους παραδοσιακούς μηχανισμούς, που είναι είτε διοικητικοί είτε ελεγκτικοί, και μία ανεξάρτητη, αμερόληπτη αρχή. Θα έλεγα και άλλες αρχές πέρα απ' αυτές, οι οποίες έχουν καθιερωθεί και εμπεδωθεί επί δεκαετίες. Άλλες αρχές και ιδίως έναν Συνήγορο του Πολίτη, έναν διαμεσολαβητή, στον οποίο ο πολίτης μπορεί να παρουσιάζει τα προβλήματά του.

Άλλες χώρες γνωρίζουν έναν τέτοιο θεσμό εδώ και πάρα πολλά χρόνια. Στην Ελλάδα καθιερώσαμε το θεσμό αυτό απ' το 1997. Αυτή η Κυβέρνηση, η Κυβέρνησή μου, εισήγαγε αυτό το θεσμό στο ελληνικό δίκαιο και πιστεύω ότι ο Συνήγορος του Πολίτη συνέβαλε και εδώ στην Ελλάδα, στην πιο καλή σχέση των πολιτών με τη διοίκηση.

Υπήρχε στην αρχή η εντύπωση ότι ο Συνήγορος είναι ένα δικαστήριο που θα λύνει διαφορές. Αλλά σιγά-σιγά εμπεδώθηκε η άποψη ότι είναι μια βοήθεια στον πολίτη, μια παρέμβαση από μία αρχή για να μπορέσουν να ξεπεραστούν η γραφειοκρατία, οι ξεπερασμένες νοοτροπίες, ώστε να λύνεται ένα πρόβλημα γρήγορα και αποτελεσματικά.

Και εγώ πιστεύω ότι ο Συνήγορος του Πολίτη είναι ένα καλό παράδειγμα. Το ζήσαμε και σε μια κοινωνία όπως η ελληνική, η οποία δεν είναι τόσο ανεπτυγμένη. Είναι ένας θεσμός που επιτρέπει να ξεπεράσουμε μία διοίκηση, η οποία είναι εγκλωβισμένη σε γραφειοκρατικά πρότυπα.

Η Πολιτεία πρέπει να έχει πάντα στο επίκεντρο της προσοχής της για να κερδίζει την εμπιστοσύνη των πολιτών, τη συνεργασία με τις δημόσιες υπηρεσίες. Και η συνεργασία δεν μπορεί να πραγματοποιείται μόνο μέσα από συνήθεις διαδικασίες. Χρειάζεται και αυτή την έκτακτη, χρειάζεται τη διαδικασία του Συνηγόρου.

Τα αποτελέσματα εδώ στην Ελλάδα ήσαν πολύ καλά. Ο Συνήγορος του Πολίτη απολαμβάνει τη γενική αποδοχή στην

κοινωνία μας και οι πολίτες προσβλέπουν στην επίλυση προβλημάτων. Άλλωστε, αυτό δείχνει ο τεράστιος αριθμός υποθέσεων ο οποίος αναφέρεται στο Συνήγορο και παραπέμπεται στο Συνήγορο. Ο κόσμος, οι πολίτες προσβλέπουν στην επίλυση των προβλημάτων τους.

Ο Συνήγορος καλείται πάντα να επιλύσει νέα προβλήματα. Τέτοια νέα προβλήματα είναι αυτά που εξετάζετε εδώ, στο Συνέδριό σας. Προβλήματα τα οποία προέρχονται από ανθρώπους που πολιτογραφήθηκαν στις χώρες που διαμένουν τώρα και οι οποίοι είναι καινούργιοι πολίτες. Πρόκειται δηλαδή για πολίτες που προέρχονται από άλλες χώρες και άλλους πολιτισμούς.

Στην Ελληνική Προεδρία, αυτό το εξάμηνο, μία από τις προτεραιότητές μας, είναι να ασχοληθούμε με τις πολιτικές για το άσυλο, τη μετανάστευση και τη λαθρομετανάστευση. Και αυτό, γιατί όλοι γνωρίζουμε πως είναι ένα από τα κεντρικά, ένα από τα πολύ βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η Ευρώπη.

Είπαμε ότι πρέπει να συζητήσουμε και τις δυο πλευρές. Και οι δύο πλευρές αφορούν εσάς, αλλά η μία πλευρά που κατά κύριο λόγο πιστεύω αφορά εσάς, είναι η διαδικασία της ένταξης όλων αυτών των μεταναστών στις κοινωνίες. Υπάρχουν διαδικασίες, υπάρχουν και νομοθεσίες. Αλλά υπάρχει πολλές φορές και από την πλευρά της κοινωνίας αντίδραση, που δεν επιτρέπει την εφαρμογή των νομοθεσιών.

Η γραφειοκρατία καθυστερεί τις διαδικασίες, οι υπηρεσίες εφαρμόζουν τακτικές διαφοροποιήσεων και διαχωρισμών. Αυτό είναι κάτι που πρέπει να ξεπεράσουμε. Γιατί, αν θέλουμε κοινωνίες με συνοχή, δεν πρέπει να επιτρέψουμε την περιθωριοποίηση των μεταναστών.

Το άλλο θέμα είναι πώς ελέγχουμε αυτό το μεγάλο κύμα μεταναστών που έρχεται. Παλαιότερα στην Ευρώπη υπήρχε η αντίληψη ότι «εντάξει, είμαστε μία κοινωνία που έχει τα οικονομικά μέσα, ας τους αφήσουμε να έρθουν. Λίγο ως πολύ ας τους αφήσουμε να έρθουν και να μην θέτουμε φραγμούς στην είσοδό τους». Αλλά αυτό πια -τουλάχιστον αν κρίνουμε από τα δεδομένα της χώρας μας- δεν είναι δυνατό. Αυτή η απόλυτη ελευθερία της εισόδου που χαρακτήριζε παλιά και τον τόπο μας, δεν ανταποκρίνεται στις νέες συνθήκες. Οι Έλληνες είναι δέκα εκατομμύρια, κατοικούν δέκα

εκατομμύρια εδώ στην Ελλάδα. Απ' αυτούς ήδη το ένα εκατομμύριο προέρχεται από μετανάστευση των τελευταίων πέντε-δέκα ετών. Πρόκειται για τη μετανάστευση της δεκαετίας του '90 που 95% ήταν λαθρομετανάστες προερχόμενοι από τις βαλκανικές χώρες.

Αυτό το φαινόμενο δημιουργεί δύο εστίες έντασης:

- Η πρώτη δημιουργείται με την έλευση όλων αυτών των μεταναστών, οι οποίοι αισθάνονται ότι υπάρχει ένας φραγμός και θέλουν να προσφύγουν σε διοικητικούς και δικαστικούς μηχανισμούς κατά αυτού του φραγμού.
- Η δεύτερη εστία έντασης εντοπίζεται στις κοινωνίες όπου συμμετέχουν. Η κοινωνία δεν μπορεί πολλές φορές, όταν είναι υπερβολική σε όγκο η παρουσία τους, να τους αφομοιώσει. Υπάρχουν, επομένως, φαινόμενα αρνητικά.

Συνεπώς, πρέπει να διαχειριστούμε αφ' ενός μεν το αγαθό της προστασίας του πολίτη ή της προστασίας του ανθρώπου, σε ισορροπία και με το αγαθό εκείνο της κοινωνικής συνοχής. Γιατί, αν δεν τηρήσουμε κάποιους κανόνες σε σχέση με την κοινωνική συνοχή, τότε και η προστασία του ανθρώπου και του πολίτη δύσκολα μπορεί να επιτευχθεί.

Αυτό είναι ένα μεγάλο θέμα που το ζούμε στη χώρα μας και πιστεύω μέχρι στιγμής το έχουμε αντιμετωπίσει αποτελεσματικά και ισορροπημένα. Δηλαδή και προστασία του πολίτη -όπου χρειάζεται- και κοινωνική συνοχή. Είναι και ένα απ' τα κεντρικά θέματα που απασχολούν σήμερα την Ευρωπαϊκή Ένωση και τόσο εσείς, ως Συνήγοροι, όσο και τα δικαστήρια, αλλά και η διοίκηση, καλείσθε να το αντιμετωπίσετε.

Συναντήσεις, όπως η σημερινή, που εξετάζονται τέτοια θέματα, έχουν μεγάλη αξία και πιστεύω ότι ο διάλογος ανάμεσα στον Ευρωπαϊκό Διαμεσολαβητή και τους εθνικούς μεσολαβητές, τους Εθνικούς Συνηγόρους του Πολίτη είναι ιδιαίτερα σημαντικός.

Κλείνοντας, **θέλω να τονίσω ότι αποτελεί ευτυχή στιγμή για μένα ότι η Συνάντησή σας συμπίπτει με την ανάληψη των καθηκόντων του νέου Ευρωπαϊκού Διαμεσολαβητή, ο οποίος εξελέγη με μία άνετη πλειοψηφία από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Είμαι βέβαιος ότι ο Καθηγητής κ. Διαμαντούρος, που ήταν και ο πρώτος Συνήγορος του Πολίτη**

στην Ελλάδα, θα δικαιώσει τόσο την εμπιστοσύνη του Ευρωκοινοβουλίου, όσο και τις προσδοκίες όλων. Έχει πείρα, είναι πιστεύω ένας ιδιαίτερα αποτελεσματικός Συνήγορος και θα κερδίσει –όπως εκτιμώ- και την εμπιστοσύνη των ευρωπαϊκών οργάνων, αλλά και των Ευρωπαίων πολιτών.

Σας εύχομαι καλή παραμονή στην Αθήνα, επιτυχία στις εργασίες σας και να είστε πάντα συμπαραστάτες και αρωγοί του πολίτη, τώρα και στο μέλλον.

Σας ευχαριστώ».